

**4-sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini baholash bo'yicha xalqaro
PIRLS tadqiqotiga tayyorgarlik ko'rish uchun mo'ljallangan 7-mashq
daftarida berilgan savol va topshiriqlarning javoblarini**

BAHOLASH MEZONLARI

7

Ushbu baholash mezonlari Ta'lim sifatini baholash bo'yicha xalqaro tadqiqotlarni amalga oshirish milliy markazi tomonidan ishlab chiqilgan 4-sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini baholash bo'yicha xalqaro PIRLS tadqiqotiga tayyorgarlik ko'rish uchun mo'ljallangan 7-sonli mashq daftarida berilgan matnlar yuzasidan savol va topshiriqlarning javoblarini baholashga qaratilgan.

7-sonli mashq daftarida 2 ta matn berilgan bo'lib, ular PIRLS tadqiqoti tamoyillariga ko'ra, o'quvchilarning matnni o'qib, axborot olish va foydalana olish hamda badiiy tajriba orttirishini baholash va rivojlantirishga mo'ljallangan. Mashq daftarida matnlar va mazkur matnlarga asoslanib, o'quvchilarning o'qish savodxonligini baholashga mo'ljallangan savol va topshiriqlar berilgan bo'lib, ular javobi tanlanadigan savollar va javobini yozma bayon qilish lozim bo'lgan ochiq savollardan iborat topshiriqlar guruhini o'z ichiga olgan.

Mashq daftaridagi matnlar quyidagicha nomlanadi:

1. Delfin meni qutqardi (badiiy matn);

2. Fazoga sayr (axborot beruvchi matn).

Ushbu baholash mezonlari 7-sonli mashq daftaridagi matnlarni o'qib, matn yuzasidan savol va topshiriqlarga o'quvchilar tomonidan berilgan javoblarni tahlil qilishda o'qituvchilar va ota-onalar uchun qo'llanma vazifasini bajarishga qaratilgan bo'lib, quyida undan foydalanish bo'yicha asosiy tushuncha va yo'riqnomalar berilgan.

Ushbu baholash mezonlaridan foydalanishdan oldin, 7-sonli mashq daftarida berilgan “Delfin meni qutqardi” va “Fazoga sayr” nomli matnlarni va ular yuzasidan berilgan savol va topshiriqlarni o‘qib chiqish tavsiya etiladi.

SAVOL VA TOPSHIRIQLARNI BAHOLASH BO‘YICHA YO‘RIQNOMA

Baholash jarayonida “0”, “1”, “2”, “3” ballik tizim hamda “0”, “8” va “9” kodlari bilan kodlash tizimi xususida so‘z yuritiladi. Mashq daftaridagi matnlar yuzasidan berilgan savol va topshiriqlarning o‘ziga xos xususiyatlaridan kelib chiqib, ular necha ballik ekanligi haqidagi eslatmalar bilan belgilangan bo‘ladi.

Ushbu ball va kodlar haqida quyida batafsil ma’lumotlar beriladi.

1. Javobi tanlanadigan savollar (testlar)da to‘g‘ri javobga “1” ball, noto‘g‘ri javobga “0” ball beriladi.
2. Ochiq savollarni baholashda 1, 2 va 3 ballik baholash mezonlari qo‘llaniladi.

BIR BALLIK SAVOLLARNI BAHOLASH MEZONI

---

1 ball – berilgan javobning qabul qilinganligini anglatadi hamda ushbu javoblar savolning matn jihatidan o‘quvchi tomonidan tushunilganini namoyon etadi.

0 ball - qabul qilinmaydigan javob. O‘quvchi tomonidan berilgan javoblar mazmuniga ko‘ra javoblar savolning matn jihatidan tushunilganini namoyon etmaydi.

IKKI BALLIK SAVOLLARNI BAHOLASH MEZONI

To‘liq tushunish-2 ball. Ushbu turdagi javoblar savol yuzasidan o‘quvchining matnni to‘liq tushunganligini namoyon etadi.

Qisman tushunish-1 ball. Ushbu javoblar savol yuzasidan matnni qisman tushunilganligini ko‘rsatadi. Ular savolda talab qilinadigan elementlarning barchasini emas, balki bir nechtasini o‘z ichiga olishi mumkin.

Mutlaqo tushunmaslik-0 ball. Ushbu turdagi javoblar savol yuzasidan matnni tushunilmaganligini ko‘rsatadi.

UCH BALLIK SAVOLLARNI BAHOLASH MEZONI

Keng tushunish-3 ball. Ushbu javoblar savol yuzasidan matnni keng tushunilganligini namoyon etadi.

Qoniqarli tushunish-2 ball. Ushbu javoblar savol yuzasidan matnni qoniqarli tushunilganligini namoyon etadi.

Minimal tushunish-1 ball. Ushbu javoblar savol yuzasidan matnni minimal darajada tushunilganligini namoyon etadi.

Qoniqarsiz tushunish-0 ball. Ushbu javoblar savol yuzasidan matnni qoniqarsiz tushunilganligini namoyon etadi.

Shuningdek, savollarga javob berilmagan hollarda ham "0" ball beriladi. Bunga chizilgan va o'chirilgan urinishlar, o'qishga yaroqsiz va topshiriqqa doir bo'lmagan javoblar, chizmalar kiradi.

KODLAR HAQIDA ESLATMALAR

Mashq daftarida keltirilgan matnlardagi savol va topshiriqlarga berilgan javoblarga qarab, "8" va "9" kodlari berilishi mumkin. Ushbu kodlar asosan, keng qamrovli baholash jarayonlarini tashkil etishda, berilgan javoblarni kodlashtirib, keyinchalik avtomatlashtirilgan holda ballarga o'girish maqsadida ishlatiladi va undan asosan maxsus tayyorgarlikdan o'tgan malakali ekspertlar foydalanishlari ko'zda tutiladi. Lekin, shunchaki, o'quvchilarning o'qish savodxonligini aniqlash va rivojlantirish maqsadida mashq daftaridan foydalanilganda kodlardan emas, balki ballar tizimini to'g'ridan-to'g'ri qo'llash tavsiya etiladi.

Ushbu kodlash tartibi asosan ochiq savol va topshiriqlarga nisbatan qo'llaniladi.

"8" kodi - savol noto'g'ri tuzilganligini anglatadi. Keng qamrovli baholash jarayonlarida savolning tuzilishi yoki tarjimada xatolik aniqlansa-yu, ushbu xatolik o'quvchi tomonidan to'g'ri javobni aniqlashga mone'lik qilgan, deb hisoblangan hollarda qo'llaniladi.

"9" kodi - o'quvchi hech qanday javob yozmaganligini tasniflaydi hamda keng qamrovli baholash jarayonlarida ochiq savollarga o'quvchi tomonidan hech qanday javob yozilmagan hollarda qo'llaniladi. Bunday kodlash keyinchalik necha nafar o'quvchilar savollarga javob bermasdan tashlab ketganligini tahlil qilish uchun zarur bo'ladi.

**“DELFIN MENI QUTQARDI” matni yuzasidan savol va topshiriqlarga
berilgan javoblarni baholash mezonlari**

DELFIN MENI QUTQARDI, 1-SAVOL

To‘g‘ri javob: B

DELFIN MENI QUTQARDI, 2-SAVOL

To‘g‘ri javob: A

DELFIN MENI QUTQARDI, 3 – SAVOL

To‘g‘ri javob: C

DELFIN MENI QUTQARDI, 4-SAVOL

To‘g‘ri javob: D

DELFIN MENI QUTQARDI, 5-SAVOL

To‘g‘ri javob: A

DELFIN MENI QUTQARDI, 6 – SAVOL

Sizning fikringizcha, g‘avvos ikkinchi marta sho‘ng‘ishi shart edimi?

Iltimos tanlovingizni tekshiring.

_____ **Ha**

_____ **Yo‘q**

Siz nima uchun bunday fikrda ekaningizni tushuntirish uchun hikoyadan **ikkita** sabab keltiring

Jarayon: Tushunchalar va ma‘lumotni talqin qilish va uyg‘unlashtirish

Quyidagi mazmunda javob berilganda, o‘quvchining matnni to‘liq tushunganligi namoyon bo‘ladi va “2” ball beriladi

Javobda g‘avvosning qabul qilgan qaroriga mos keladigan, hikoyadan olingan ikkita muayyan ma‘lumotga asoslangan shaxsiy mulohaza keltiriladi. Quyidagi qabul qilinadigan sabablar ro‘yxatiga qarang. O‘quvchilar javoblarni istalgan

tartibda yozishlari mumkin. Shuni qayd etish lozim-ki, “Ha” yoki “Yo‘q” javob variantlariga asos keltirgan o‘quvchilarning javoblari to‘liq qabul qilinadi.

Quyidagi mazmunda javob berilganda, o‘quvchining matnni qisman tushunganligi namoyon bo‘ladi va “1” ball beriladi

Berilgan javobda “Ha” yoki “Yo‘q” javob variantlarini asoslash uchun quyidagi ro‘yxatdan o‘rin olgan bitta sabab keltiriladi. Shuni qayd etish lozim-ki, bu ayni bir xil mazmunga ega bo‘lgan ikkita alohida jumla tarzida ham ifodalanishi mumkin.

Quyidagi mazmunda javob berilgan bo‘lsa, javob qabul qilinmaydi va “0” ball beriladi

Javobda “Ha” yoki “Yo‘q” tanlangan yoki tanlanmagan bo‘lishi mumkin. O‘quvchining shaxsiy mulohazasini tasdiqlash uchun keltirilgan noto‘g‘ri yoki matnga aloqador bo‘lmaydi yoki qo‘shimcha ma‘lumot berilmasdan savol qayta yozilgan bo‘ladi. Javob matndan olingan tegishli ma‘lumot bo‘lishi mumkin, ammo ushbu ma‘lumot keltirilgan sababga mos kelmaydi.

Masalan:

» *Ha. U ajoyib edi.*

» *Ha, u Boboni ko‘rishni xohladi.*

» *U yana nimadir topmoqchi bo‘ldi.*

» *Yo‘q, bu ahmoqlik edi.*

Ikkinchi marta sho‘ng‘ishga doir qabul qilinadigan sabablar

Tilla zanjir qimmatbaho edi / u topgan eng katta xazina edi / u yanada ko‘proq xazina topishi mumkin edi.

Amos bunga rozi bo‘ldi.

G‘avvosning zanjirni 5 daqiqada olib chiqish imkoniyati bor edi.

Ikkinchi marta sho‘ng‘imaslikka doir qabul qilinadigan sabablar

Qayiq joyida turmasligi mumkin edi / u adashib qolishi mumkin edi

Unga havo yetmay qolishi mumkin edi

Amos xavotirga tushgan edi

U Amosni xatarga qo‘yishi mumkin edi.

Bo‘ron yaqinlashayotgandi (yomon ob-havo / katta to‘lqinlar) / Bobo u yerda yo‘q edi.

Bu xavfli edi / u halok bo'lishi (cho'kib ketishi) mumkin edi/ Bobo uni qutqarishga kelmasligi mumkin edi.

Zanjirni olish qiyin bo'lishi mumkin edi.

U boshqa payt qaytib kelishi mumkin edi

DELFIN MENI QUTQARDI, 7-SAVOL

Hikoyada g'avvos ikkinchi marta suv yuzasiga ko'tarilganda, qayiq ketgan bo'lishi mumkinligi haqida ishoralar berilgan.

Hikoyadan buni bilib olishning **ikki** usulini ko'rsating.

Jarayon: To'g'ridan-to'g'ri xulosalar chiqarish

Quyidagi mazmunda javob berilganda, o'quvchining matnni to'liq tushunganligi namoyon bo'ladi va "2" ball beriladi

Javobda g'avvos suv yuzasiga ko'tarilib, qayiqning ketib qolganini bilguniga qadar bo'lgan hikoya tafsilotlarini tushungani ifoda etiladi.

Javobda quyida berilgan ro'yxatdan istalgan ikkita tafsilot keltiriladi.

Quyidagi mazmunda javob berilganda, o'quvchining matnni qisman tushunganligi namoyon bo'ladi va "1" ball beriladi

Javob berishda quyida berilgan javob variantlaridan biridan foydalanish mumkin.

Quyidagi mazmunda javob berilgan bo'lsa, javob qabul qilinmaydi va "0" ball beriladi

Javobda g'avvosni ikkinchi marta suv yuzasiga ko'tarilganidan so'ng hikoyada berilgan tafsilotlar keltiriladi.

Masalan:

»Qayiq ketib qolgan edi.

Yoki javobda noto'g'ri yoki hikoya tafsilotlariga mos kelmaydigan ma'lumotlar keltiriladi.

Masalan:

» Uning havosi tugab borayotgan edi.

» Amos qayiqni boshqarib borar edi.

Qayiqning yo'q bo'lib qolganini oldindan bilishga doir tafsilotlar

15 futgacha balandlikdagi to'lqin/ kuchli bo'ron/to'fon.

Qayiq langar arqonlariga tiralib qolgan edi.

“Langar arqoni qayiqni yana 5-10 daqiqa tutib turishi mumkin edi”.

Baland to‘lqinlar qayiqni allaqachon sudrab ketgan bo‘lishi mumkin.

Arqonlar 5 daqiqadan ortiq ushlab tura olmas edi.

Yomg‘ir aralash kuchli bo‘ron turgandi.

Qayiq langar arqonlariga tiralib turardi.

Amos shunday deydi. [Arqonlar qayiqni 5 daqiqadan ortiq ushlab tura olmasligi bilan bog‘liq Amosning ogohlantirishi qabul qilinadigan javob ekaniga e‘tibor bering.]

DELFIN MENI QUTQARDI, 8 – SAVOL

To‘g‘ri javob: C

DELFIN MENI QUTQARDI, 9 – SAVOL

To‘g‘ri javob: B

DELFIN MENI QUTQARDI, 10 – SAVOL

To‘g‘ri javob: D

DELFIN MENI QUTQARDI, 11 – SAVOL

G‘avvos ushbu hikoyadan qanday ikkita muhim saboq chiqarishi mumkin?

Javobingizni izohlash uchun hikoyadagi voqeadan foydalaning.

Jarayon: Tushunchalar va ma‘lumotni talqin qilish va uyg‘unlashtirish

Quyidagi mazmunda javob berilganda, o‘quvchining matnni keng ma‘noda tushunganligi namoyon bo‘ladi va “3” ball beriladi

Javobda ushbu hikoyadan bitta yuqori daraja va bitta hikoya darajasidagi saboq keltiriladi. Yuqori daraja saboqda ochko‘zlik, do‘stlik, hayot qadri yoki yaxshi amallar uchun mukofotlanish ilgari surilgan. Hikoya darajasidagi saboq esa hikoyadan chiqarilishi mumkin bo‘lgan aniq saboq keltirib o‘tilgan. Quyida berilgan ro‘yxatda qabul qilinadigan javob sifatida hikoya darajasi va yuqori darajadagi saboqlar keltirilgan.

Quyidagi mazmunda javob berilganda, o'quvchining matnni qoniqarli darajada tushunganligi namoyon bo'ladi va "2" ball beriladi

Javobda hikoyadagi voqealardan chetlashgan bitta yuqori darajadagi saboq YOKI ikkita hikoya darajasidagi saboqlar keltiriladi. Quyida berilgan ro'yxatda qabul qilinadigan javob sifatida saboqlar keltirilgan.

Quyidagi mazmunda javob berilganda, o'quvchining matnni minimal darajada tushunganligi namoyon bo'ladi va "1" ball beriladi

Javobda quyida berilgan ro'yxatda bitta hikoya darajasidagi saboq keltirilgan.

Quyidagi mazmunda javob berilganda, o'quvchining matnni qoniqarsiz darajada tushunganligi namoyon bo'ladi va "0" ball beriladi

Javobda hikoyaga asoslangan umumiy saboq berilgan bo'lishi mumkin, ammo ushbu saboq hikoyaning umumiy mavzusi yoki mazmuniga mos emas yoki noto'g'ri, matnga aloqador bo'lmagan ma'lumotlar keltirilgan.

Masalan:

» *Boboga e'tiborsizlik qilma*

» *Hech qachon suvga yolg'iz sho'ng'imang (umumiy fikr – ushbu hikoyaga aloqador emas)*

» *Suvga sho'ng'ishda kerakli moslamalarni o'zingiz bilan olib keling.*

Qabul qilinadigan saboqlar (yuqori daraja)

Hech qanday oltin hayotingizdan afzal emas. /Oltin yoki moddiy narsalarga berilmang.

Yaxshilikning mukofoti bor.

O'zingiz yoki o'zgalar hayotini xavf ostiga qo'ymang (boshqalarni o'ylang).

Tabiatning qudratiga past baho bermang.

Tilla o'z hayotingizni xavf ostiga qo'yishga arzimaydi.

Do'stlik hayotingizni saqlab qolishi mumkin.

Do'stlar moddiy narsalardan muhimroqdir.

Yaxshi amallar yaxshi amallar bilan mukofotlanadi.

Qabul qilinadigan saboqlar (hikoya darajasi)

Biladiganlarga doim quloq tuting.

Delfin bilan do'st tutining, chunki u sizga qiyinchilikda yordam berishi mumkin.

Ob-havo yomon bo'lgan vaqtda suvga sho'ng'imaslik kerak.

Sizni xavfdan ogoh etadigan insonlarga quloq tuting.

"FAZOGA SAYR" matni yuzasidan savol va topshiriqlarga berilgan javoblarni baholash mezonlari

FAZOGA SAYR, 1 – SAVOL

To'g'ri javob: D

FAZOGA SAYR, 2 – SAVOL

To'g'ri javob: A

FAZOGA SAYR, 3– SAVOL

Maqolada berilgan ma'lumotga ko'ra, fazo kemasida va yerda bo'lish o'rtasida qanday asosiy farq mavjud?

Jarayon: To'g'ridan-to'g'ri xulosalar chiqarish

Quyidagi mazmunda javob berilgan bo'lsa, javob qabul qilinadi va "1" ball beriladi

Javobda fazoda havo/kislorod yoki tortishish kuchining mavjud emasligi, yoki keskin haroratlar ta'siri fazo va yer o'rtasidagi asosiy farq qilib ko'rsatilgan.

Masalan:

» Yerda sizni tutib turadigan tortishish kuchi mavjud.

» Fazoda siz muallaq turishingiz mumkin.

» Fazoda nafas olish uchun havo yo'q.

Quyidagi mazmunda javob berilgan bo'lsa, javob qabul qilinmaydi va "0" ball beriladi

Masalan:

- » *Fazoda skafandr kiyishingiz kerak.*
- » *Fazoda qattiq holdagi ovqatni iste'mol qilib bo'lmaydi.*
- » *Fazoda nafas olish uchun havo yo'q.*

FAZOGA SAYR, 4– SAVOL

Nima uchun fazogirlar fazoda ekanligida maxsus kiyim kiyishlari kerak? Maqolaga asoslanib, ikkita sabab keltiring

Jarayon: To'g'ridan-to'g'ri xulosalar chiqarish

Quyidagi mazmunda javob berilganda, o'quvchining matnni to'liq tushunganligi namoyon bo'ladi va "2" ball beriladi

Javobda quyidagi mulohazalarga asoslanib, fazoda skafandr kiyish kerakligi haqida ikkita sabab ko'rsatilgan: Fazoda nafas olish uchun havo yo'q; fazodagi harorat o'ta keskin bo'lishi mumkin; batareya quvvati ular hayotini saqlaydi.

Masalan:

- » *Havo harorati juda issiq yoki sovuq bo'lishi mumkin.*
- » *Skafandr ularning tanasini issiqdan qizib ketishini oldini oladi.*
- » *Skafandr quyosh nuridan asraydi.*
- » *Akkumulyatorda kislorod bor va sovutgichlar ular hayotini saqlaydi.*

Quyidagi mazmunda javob berilganda, o'quvchining matnni qisman tushunganligi namoyon bo'ladi va "1" ball beriladi

Javobda yuqoridagi namunaviy javoblardan faqat biri berilgan.

Quyidagi mazmunda javob berilganda, o'quvchining matnni mutlaqo tushunmaganligi namoyon bo'ladi va "0" ball beriladi

Berilgan javobda noaniq, noto'g'ri yoki nomuvofiq sabab keltirilgan.

Masalan:

- » *Ular xalok bo'lishlari mumkin.*
- » *Skafandrlar ular hayotini saqlaydi.*
- » *Skafandrlar ovqat va suv bilan ta'minlaydi*
- » *Ular fazo kemasi ichidagi boshqa ekipaj a'zolari bilan gaplashishlari kerak.*
- » *Ular odatdagi kiyimlarni kiya olmaydilar.*

FAZOGA SAYR, 5 – SAVOL

Nima sababdan fazogirlarga fazoga chiqishlari uchun bir necha soat tayyorgarlik ko'rishlari talab etiladi?

Jarayon: To'g'ridan-to'g'ri xulosalar chiqarish

Quyidagi mazmunda javob berilgan bo'lsa, javob qabul qilinadi va "1" ball beriladi

Javobda nima uchun tayyorgarlik ko'rish uchun bir necha soat vaqt talab etilishining sababi skafandrlar bilan bog'liqlik ekanligini tushunish kerakligi aytilgan. Shuningdek, javobda skafandrlar bir necha qismdan iboratligi yoki ularning katta yoki noqulayliklari ham aytib o'tilgan.

Masalan:

- » *Chunki fazogirlar skafandrlar kiyishlari kerak.*
- » *Chunki fazogirlar bir necha qismli kiyim kiyishlari kerak.*
- » *Chunki kiyimlar beso'naqay/qo'pol.*

Quyidagi mazmunda javob berilgan bo'lsa, javob qabul qilinmaydi va "0" ball beriladi

Berilgan javobda noaniq, noto'g'ri yoki nomuvofiq sabab keltirilgan.

Masalan:

- » *Ularning skafandrlari juda og'ir. [Bu ma'lumot noaniqligiga e'tibor bering – matnda skafandrlar yerda og'ir bo'lishi haqida aytilgan.]*
- » *Ular so'nggi marta burunlarini qashib olishlari kerak.*
- » *Ular havoni shlyuzdan so'rib chiqarilguncha kutishlari kerak.*

FAZOGA SAYR, 6– SAVOL

To'g'ri javob: A

FAZOGA SAYR, 7 – SAVOL

Nima sababdan havo shlyuzida uchinchi fazogirning bo'lishi talab etiladi?

Jarayon: Diqqatni jamlash va aniq ko'rsatilgan ma'lumotni topish

Quyidagi mazmunda javob berilgan bo'lsa, javob qabul qilinadi va "1" ball beriladi

Javobda kimdir ularga maxsus kiyimlari qismlarini kiyishga yordam berishi yoki ular fazoga chiqib ketishlaridan avval lyuk eshigini yopishi kerakligi yozilgan.

Masalan:

» Ular lyukni eshigini yopishga yordamlashishi kerak.

» Ular tayyorgarlik ko'rishlari uchun yordamga muhtoj.

Quyidagi mazmunda javob berilgan bo'lsa, javob qabul qilinmaydi va "0" ball beriladi

Javobda havo shlyuzida uchinchi fazogirning bo'lishi kerakligi sababi noaniq, nomuvofiq yoki noto'g'ri berilgan.

Masalan:

» Ular fazoda biror muammoga uchrasa, ularga yordam beradigan kimdir bo'lishi kerak.

» Yordam berishi uchun.

» Kimdir fazo kemasi eshigini yopishi kerak.

FAZOGA SAYR, 8 – SAVOL

Fazogirlar maxsus kiyimni kiyish jarayonini tartibga soling. 1 raqami siz uchun qo'yilgan.

_____ skafandrning bosh qismi

_____ shlem

__1____ egiluvchan ichki kiyim

_____ skafandrning pastki qismi

_____ radio quloqchinli kaska

Jarayon: To'g'ridan-to'g'ri xulosalar chiqarish

Quyidagi mazmunda javob berilgan bo'lsa, javob qabul qilinadi va "1" ball beriladi

Javobda to'g'ri ketma-ketlik quyidagi tartibda bo'lishi kerak: 3, 5, 1, 2, 4

Quyidagi mazmunda javob berilgan bo'lsa, javob qabul qilinmaydi va "0" ball beriladi

Javobda to'g'ri ketma-ketlik tartibi berilmagan.

FAZOGA SAYR, 9 – SAVOL

To'g'ri javob: C

FAZOGA SAYR, 10 – SAVOL

Nima sababdan kiyimning bosh qismi skafandrning eng muhim qismi hisoblanadi?

Jarayon: To'g'ridan-to'g'ri xulosalar chiqarish

Quyidagi mazmunda javob berilgan bo'lsa, javob qabul qilinadi va "1" ball beriladi

Javobda o'quvchining skafandrning bosh qismi hayot xavfsizligini ta'minlovchi tizimdan iborat ekanini tushunganligini ko'rsatadi.

Masalan:

- » *U hayot xavfsizligini ta'minlaydi.*
- » *U ularning hayotini saqlaydi.*
- » *U kislorod, batareya va sovutkich bilan ta'minlaydi.*
- » *U ularning tana haroratini sovutadi. [Bu qabul qilinadigan javobligiga e'tibor bering, chunki kiyimning bosh qismi sotuvkichlar bilan jihozlangan.]*

Quyidagi mazmunda javob berilgan bo'lsa, javob qabul qilinmaydi va "0" ball beriladi

Javobda kiyimning bosh qismi fazogirlar hayotini saqlashga xizmat qilishi ko'rsatilmagan.

Masalan:

- » *Shlem unga o'rnatilgan.*
- » *Ingichka naychalar uni sovutadi. [Bu javob qabul qilinmasligiga e'tibor qarating, chunki u kiyimning bosh qismiga emas, balki uzun ichki kiyim bilan bog'liq.]*

FAZOGA SAYR, 11 – SAVOL

Nima sababdan muallif “so‘nggi marta burunlarini qashib oladi” degan jumlanı ishlatgan?

Jarayon: Kontent va matn elementlarini tekshirish va baholash

Quyidagi mazmunda javob berilgan bo‘lsa, javob qabul qilinadi va “1” ball beriladi

Javobda fazogir shlemni kiyib bo‘lgach, burnini qashiy olmasligi yozilgan.

Masalan:

- » Chunki ular shlemni yechgan taqdirda halok bo‘lishlari mumkin.
- » Chunki ular to kemaga qaytmaguncha burunlarini qashiy olmaydilar.
- » Ular shlemlarini yecha olmaydilar va bu ishni fazoda bajarib bo‘lmaydi.

Quyidagi mazmunda javob berilgan bo‘lsa, javob qabul qilinmaydi va “0” ball beriladi

Javobda so‘nggi marta burunlarini qashish sabablari noto‘g‘ri, noaniq va nomuvofiq berilgan.

Masalan:

- » Omad uchun.
- » Chunki ular fazoda harakatlana olmaydi.

FAZOGA SAYR, 12 – SAVOL

Maqolaning *Skafandrni Kiyish* bo‘limiga qarang. Raqamlangan jadval o‘quvchiga ma‘lumotni tushunishi uchun yordam berish sabablaridan birini ko‘rsating.

Jarayon: Kontent va matn elementlarini tekshirish va baholash

Quyidagi mazmunda javob berilgan bo‘lsa, javob qabul qilinadi va “1” ball beriladi

Javobda skafandrni kiyish tartibini osonroq tushunishga yordam beradigan ketma-ketlik ko‘rsatiladi.

Masalan:

- » Jadvalda siz avval nima qilishingiz yozilgan

» Sizga bosqichma-bosqich tavsif beriladi.

» Fazo kemasining ma'lum qismini o'qiyotganingizda rioya qilishingiz kerak bo'lgan tartib ko'rsatiladi.

» Turli kiyim qismlarini kiyish tartibi ko'rsatiladi

Quyidagi mazmunda javob berilgan bo'lsa, javob qabul qilinmaydi va "0" ball beriladi

Javobda ketma-ketlikning maqsadi noaniq, noto'g'ri yoki nomuvofiq ko'rsatilgan.

Masalan:

» U sizga skafandrni qanday kiyishni ko'rsatadi.

» Kiyinish qiyin bo'lmasligi uchun.

» Bu ma'lumotni tushunishga yordam beradi.

FAZOGA SAYR, 13 – SAVOL

To'g'ri javob: C

FAZOGA SAYR, 14 – SAVOL

Nima sababdan havo shlyuzi fazo kemasining eng muhim qismi hisoblanadi?

Jarayon: To'g'ridan-to'g'ri xulosalar chiqarish

Quyidagi mazmunda javob berilganda, o'quvchining matnni to'liq tushunganligi namoyon bo'ladi va "1" ball beriladi

Javobda nima sababdan havo shlyuzi muhim ekani aytilgan.

Berilgan sabab ochish vositasi bo'lgan havo shlyuzi bilan bog'liq;

Masalan:

» Uning bir tomoni ochiq fazoga ochiladi.

» Bu yer fazogirlar fazo kemasiga qaytadigan joy.

Yoki javob havo shlyuzi ichidagi muhit bilan bog'liq;

Masalan:

» U havoni tashqariga so'rib chiqaradi.

» U havoni ichkarida saqlab turadi.

Yoki xavfsizlik choralari havo shlyuzi bilan bog'liq.

Masalan:

» U odamlarni fazoda xavfsiz sayr qilishiga QO'YMAYDI.

» U fazogirlarni tashqariga chiqib ketmasligini ta'minlaydi.

» Bu fazo kemasi va kiyimni bir-biri bilan simli ilgakka mahkamlaydigan joy.

Quyidagi mazmunda javob berilganda, o'quvchining matnni mutlaqo tushunmaganligi namoyon bo'ladi va "0" ball beriladi

Javobda havo shlyuzining ahamiyati muhim ekani aytilmagan yoki uning ahamiyati noto'g'ri, noaniq yoki nomuvofiq berilgan.

Masalan:

» Bu joy fazogirlar kiyinadigan joy.

» Havo shlyuzi muhim.

FAZOGA SAYR, 15 – SAVOL

Tasavvur qiling, siz fazogir bo'lmoqchisiz. Maqoladagi ma'lumotlardan foydalanib, fazogir bo'lishning yoqqan yoki yoqmagan jihatini ifodalovchi biror mulohaza keltiring va javobingizni asoslang.

Jarayon: Tushunchalar va ma'lumotni talqin qilish va uyg'unlashtirish

Quyidagi mazmunda javob berilganda, o'quvchining matnni to'liq tushunganligi namoyon bo'ladi va "2" ball beriladi

Javobda o'quvchiga fazogir bo'lishning yaxshi yoki yomon jihatini matnda berilgan ma'lumotlarga tayanib to'liq izohlangan. (Javoblar shaxsiy mulohazalarga asoslangan yoki aniq yoritilmagan sabab tarzida berilishi mumkin. Javob aniq berilgan taqdirda yoki matnda berilgan ma'lumotga qarshi bo'lmasa, to'g'ri javob deb qabul qilinishi kerak.)

Quyida berilgan har bir tavsif uchun mos keluvchi mulohazalarga qarang. O'quvchi berilgan javob variantlaridan istalganini tanlashi mumkin.

Quyidagi mazmunda javob berilganda, o'quvchining matnni qisman tushunganligi namoyon bo'ladi va "1" ball beriladi

Javob fazogir bo'lishining yaxshi va yomon jihatlari matnda berilgan ma'lumotlarga tayanib va keltirilgan javob variantlaridan biri tanlab olingan holda berilgan.

Quyida berilgan har bir tavsif uchun mos keluvchi mulohazalarga qarang.

Quyidagi mazmunda javob berilganda, o'quvchining matnni mutlaqo tushunmaganligi namoyon bo'ladi va "0" ball beriladi

Yaxshi yoki yomon narsalarning tavsifini berishi yoki bermasligi mumkin; Faqat noto'g'ri ma'lumotlar yoki matn bilan bog'liq bo'lmagan ma'lumotlarni o'z ichiga olgan bo'lishi mumkin.

Fazogir bo'lishning yaxshi jihatiga oid berilgan namunaviy javoblar:

- » Men fazoni o'rganishim mumkin.
- » Bu qiziqarli/haqiqiy sarguzasht.
- » Men fazoni ko'rishni xohlayman (chunki avval hech qachon ko'rmaganman).
- » Bu qo'rqinchli bo'lishi mumkin.

Fazogir bo'lishning yomon jihatiga oid berilgan namunaviy javoblar:

- » Halok bo'lishim mumkin /nimadir bo'lishi mumkin /bu xavfli.
- » Fazo kemasi juda og'ir.
- » Fazo kemasi juda issiq/sovuq.
- » Ovqatlari mazali emas.
- » Oilamni sog'inaman.

Fazogir bo'lishning yaxshi jihatlariga oid qabul qilinadigan javoblar

Tortishish kuchi bo'lmaydi /muallaq suzib yurish mumkin /havoda muallaq aylanish mumkin

Yerni fazodan kuzatish /yer manzarasini ko'rish /yer sayyorasini yuqoridan kuzatish

Tajribalar o'tkazish

Kaska va mikrofonlarni taqish (chunki men o'rtoqlarim bilan gaplashishni xohlayman)

Skafandrni kiyish (chunki u meni fazoda hayotimni saqlaydi)

Fazoda sayr qilish

Fazogir bo'lishning yomon jihatlariga oid qabul qilinadigan javoblar

Skafandrni kiyish (noqulay /u qo'pol/kiyishga ko'p vaqt ketadi /uning qismlari ko'p /burning qichisa qashiy olmaysan)

(Havo shlyuzi ichida) quloqlar bitib qoladi

Ta'mirlash ishlari/fazoda ishlash (xavfli bo'lishi mumkin /ko'p urinishni talab etadi)

Kislorod tugab qolsa (halok bo'lish mumkin)

Fazoda muallaq suzish/ aylanish xavfli (chunki ingichka sim uzilib ketishi mumkin)

**TA'LIM SIFATINI BAHOLASH BO'YICHA XALQARO
TADQIQOTLARNI AMALGA OSHIRISH MILLIY MARKAZI**

Toshkent shahar, Chilonzor tumani,
Nurxon ko'chasi 21-uy +99871 2079798 (3013)

t.me/milliymarkaz

markaz@tdi.uz

Milliy markaz

[milliy.markaz](https://www.instagram.com/milliy.markaz)

[milliymarkaz.pisa](https://www.facebook.com/milliymarkaz.pisa)

www.markaz.tdi.uz